

KRALJEVINA JUGOSLAVIJA

UPRAVA ZA ZAŠTITU

INDUSTRIJSKE SVOJINE

KLASA 72 (3)

IZDAN 1 MARTA 1939.

PATENTNI SPIS BR. 14689

Akciová společnost dříve Škodovy závody v Plzni, Praha, Č. S. R.

Stativ naročito za vatrena oružja.

Prijava od 14 novembra 1936.

Važi od 1. septembra 1938.

Naznačeno pravo prvenstva od 22 novembra 1935 (Č.S.R.)

Do sada poznati stativi (nosači) za vatrena oružja imaju mnogobrojne nezgode, od kojih jenajveća ta, što je uređaj kojim se ravan za bočno upravljanje dovodi u vodoravan položaj, postavljen na nepodesan način i prouzrokuje otežano upravljanje oružja pri viziranju. Dalja nezgoda ovih stativa je obično potreba sklapanja u položaj za transportovanje i postavljanje u položaj za gadanje. Istina su već poznati stativi sa nogama koje se mogu teleskopno izvlačiti, i koje su rasporedene na taj način, što je u jednoj prorezanoj cevi postavljena noga koja se može pomerati i kod kojih se utvrđivanje noge u željenom položaju vrši stezanjem prorezanog kraja vodiljne cevi pomoću kakvog zavrtnja. Nezgoda ovih stativa je u tome, što se oružje ne može lako i tačno postaviti u željeni položaj i eventualna odstupanja od položaja nanišanjenosti ne mogu odmah biti izravnata promenom dužine nogu; dalje je kod svih ovih uređaja podešavanje nogu za transport i za položaj za gadanje izvedeno pomoću jednog lanca za razapinjanje koji je već sam po sebi usled svojih mnogobrojnih nedostataka u gradnji mašina malo omiljen element.

Predmet ovog pronalaska jeste stativ za vatrena oružja sa nogama koje se mogu teleskopno izvlačiti, i koji potpuno otklanja sve ranije navedene nezgode. Novi stativ je rešen na taj način, što su na glavu stativa, koja nosi mehanizam za upravljanje po visini, za bočno upravljanje i za ukleštavanje cevi oružja kao i nišanski

uređaj, zglobno priključeni nepomični delovi nogu koje se mogu podesiti u dva ili više položaja, sa vodiljnim i zavrtnjskim delovima, u čiju zavrtnjsku lozu zahvata zavrtnaj delova nogu koji se mogu izvlačiti, pri čemu se promena dužine nogu vrši obrtanjem jednog dela i vodenjem ovoga, odnosno podešavanjem drugoga od njih.

Jedno kao primer navedeno izvodenje stativa po ovom pronalasku je pokazano na sl. 1, dok sl. 2 pokazuje vodenje dela koji se može izvlačiti a sl. 3, 4 pokazuju i u poprečnom preseku u uvećanoj rzameri uređaj za zaključavanje nogu stativa.

Kao što se vidi iz nacрта, glava **k** nosi mehanizam **h** za upravljanje po visini, na čijem je vretenu **j** postavljen mehanizam **l** za upravljanje po visini sa napravom **m** za čvrsto držanje cevi oružja i nišanskim uređajem **n**. Na glavi **k** su pomoću čepova **o** zglobno postavljene dve stativske noge, koje mogu biti čvrsto vezane sa glavom pomoću čepova za zaključavanje, i koje se uvlače u otvore **s** za transportni položaj ili u otvore za položaj gadanja (dejsva) kao što je pokazano na sl. 1.

Svaka se noga sastoji iz po jedne viljuške **a**, na čijem je čepu postavljena cev **b** odnosno navrtka koja je snabdevena unutrašnjom lozom. Čep viljuške **a** može biti ili šupalj za ležišno postavljanje automatskog vodiljnog štapa **t** ili može sa štapom obrazovati jedan deo. Štap **t** služi za vodenje dela **e** noge koji se može izvlačiti i koji je snabdeven šiljkom. Gornji kraj

ovog dela **e** ima zavrtnajsku lozu ili čauru **c** koja je snabdevena zavrtnajskom lozom, i koja je čvrsto vezana sa delom **e**, koji se navrću u zavrtnajsku lozu cevi **b**. Donji kraj cevi **b** je zatvoren preklapnom navrtkom **b'** sa otvorom za deo **e** koji se može izvlačiti. Izvlačenje dela **e** se izvodi obrtanjem cevi **b**, pri čemu se deo **e** vodi neobrtno duž štapa **t** pomoću čepa **f** i žljeba **d** u štapu **t**, tako da se on izvlači iz cevi **b**.

Ali ovo dejstvo može biti takode postignuto, ako se štap **t** snabde spoljnom a deo **e** unutrašnjom zavrtnajskom lozom. Štap **t** može biti ili nepomičan i u tom se slučaju dužina noge menja obrtanjem dela **e** koji se može izvlačiti ili je štap **t** postavljen obrtno a deo **e** se vodi neobrtno pomoću vodiljnog čepa u cevi **b**. Ali je u oba slučaja zavrtnajska loza za vreme celog kretanja u cevi **b** zaštićena tako, da zavrtnajska loza ne može biti oštećena i sprečava se prodiranje nečistoće u zavrtnajsku lozu.

Pošto se obe noge mogu lako izvlačiti, to može jednovremenim obrtanjem jedne cevi **b** na desno i druge na levo oružje dobiti trenutne male promene nišana za vreme pucanja, a da se ovim podešeni pravac po visini ili bočni pravac ne izmeni znatno. Ovom jednovremenom promenom dužine obe noge se dakle postiže obrtni momenat, koji izvodi obrtanje cevi oružja, čime se sprečava obrtno pomeranje cevi u pravac po visini ili bočni pravac. Time se znatno uprošćuje nišanje. Korist ovog rasporeda se naročito može osetiti pri brzom pucanju (brzoz paljbi) i to na taj način, što nišandija stiže da kontrolne libele dovede u ispravan položaj na nišanskoj napravi, tako, da kadenca paljbe oružjem pri minimalnom rasipanju može biti povećana.

Da bi se obrazovala čvrsta veza nogu sa glavom **k** nosača, je svaka noga snabdevena po jednim uređajem za fiksiranje, koji je pokazan na sl. 3 i 4. Glava **k** je u tom cilju snabdevena sa četiri otvora **s**, **s'**, pri čemu su otvori **s'** za položaj pucanja na sl. 1 pokriveni viljuškama **a**. Uređaj za zaključavanje se sastoji iz čepa **l** sa flanšom, koji prolazi kroz otvore u viljušci **a** i u glavi **k**. Čep **l** je šupalj i u ovom je postavljen šip za zaključavanje koji je obrazovan čepom **3** sa okcem **2**. Na kraju čepa je postavljeno jedno krilo **4**. Šip se neprekidno pritiskuje na čep **l** pomoću opruge **5**, koja se naslanja na dno udubljenja čepa **l** i podupire rame okca **2** čepa **3**. Zadnji krak **a'** viljuške ima polukružno udubljenje **6**, čiji poluprečnik odgovara najvećem rastojanju krajnje tačke krila

4 od ose čepa **3** i ima dva žljeba **7**, **7'**, profila krila **4**, koji se nalaze u ivicama udubljenja **6**. Žljeb **7** takode prolazi kroz glavu **k** i deo drugog kraka **a'** viljuške **a**. Usled toga je moguće zaključavanje čepa **l**, po umeštanju obrtanjem šipa za 180° u položaj prema sl. 4. Pri izvlačenju čepa **l** obrće se šip, dok krilo **4** ne nalegne na donju ivicu udubljenja **6**, tako, da se ono pokriva žljebom **7** i čep se toliko izvlači kroz okce **2** šipa, dok krilo **4** ne nalegne na kraj žljeba u kraku **a'** usled čega se otključava noga. Za transportni položaj se ona prislanja uz oslonac **8** glave i čep **l** se uvlači u otvor **a** i obrtanjem šipa za 180° se zaključava. Krilo **4** sprečava jednovremeno potpuno ispadanje čepa **l** iz viljuške **a** i time i mogućnost gubljenja ovoga.

Mehanizam za upravljanje po visini oružja je u komori **h** i vreteno **j** sa mehanizmom **l** za bočno upravljanje se pomera po visini obrtanjem ručice **g**. Stvarna naprava za podešavanje može se opet sastojati iz cevi i sa unutrašnjom zavrtnajskom lozom, na kojoj je postavljen konusni zupčanik, koji se obrće pomoću konusnog zupčanika krivaje **g**. U zavrtnajsku lozu cevi zahvata zavrtnajska loza vretena **j**, koja u ovom slučaju, usled utvrđivanja mehanizma za upravljanje po visini, koji se ne može obrtati, na cevi oružja potpuno sprečava obrtanje.

Po sebi je razumljivo, da je opisano izvođenje samo dato radi primera i da se ne udaljujući se od bitnosti pronalaska može ovaj primer pretrpeti različite izmene. Ovo naročito važi za uređaj za zaključavanje i naročito za broj otvora u glavi **k** za podešavanje različitih položaja.

Patentni zahtevi:

1.) Stativ naročito za vatrena oružja sa nogama koje se mogu teleskopno izvlačiti, naznačen time, što su na glavi nosača, koji nosi uređaj (**j**, **i**, **h**) za upravljanje po visini, uređaj (**l**) za bočno upravljanje i uređaj (**m**) za uklješavanje cevi oružja i uređaj (**n**) za paljenje, zglobno priključeni čvrsti delovi (**a**), nogu koji se mogu podešavati, sa vodiljnim i zavrtnajskim delovima, u čiju lozu zahvata loza (**c**) delova koji se mogu izvlačiti, pri čemu se promena dužine nogu vrši pomoću obrtanja jednog dela i pomoću vođenja ili podešavanja drugog dela.

2.) Stativ po zahtevu 1, naznačen time, što nepomični deo (**a**) noge nosi obrtnu cev (**b**) koja je snabdevena unut-

rašnjom zavrtnajskom lozom, i koja je aksijalno nepokretna a pomoću koje se preuđešava neobrotno vodeni deo (e) noge koji se može izvlačiti snabdeveni jednom unutrašnjom zavrtnajskom lozom (c).

3.) Stativ po zahtevu 1 i 2, naznačen time, što je cevasti deo (e) noge koji se može izvlačiti voden na nepomičnom štapu (t) dela (a) a pomoću žljeba (d) u štapu (t) i vodiljnog čepa (f) dela (a), pri čemu je zavrtnaj (c) dela (e) pokriven za vreme celog kretanja u cevi (b).

4.) Stativ po zahtevu 1, naznačen time, što ima vodiljni štap dela (a) koji je snabdeven spoljnom zavrtnajskom lozom i na kojem se deo (e) noge koji se može izvlačiti i koji je snabdeven unutrašnjom zavrtnajskom lozom, kreće u glatkoj aksijalnoj nepokretnoj cevi i to ili pri nepo-

mičnom štapu obrtanjem dela koji se može izvlačiti ili obrtanjem štapa i neobrotnim vodenjem dela koji se može izvlačiti.

5.) Stativ po zahtevu 1 do 4, naznačen time, što se nepomični deo (a) noge sastoji iz jedne viljuške, koja obuhvata glavu (k), pri čemu kroz viljušku i glavu prolazi šuplji čep (1) zaključavanje, koji je postavljen tako da se može izvlačiti, sa obrtnim šipom (2, 3, 4) koji je pod uticajem opruge.

6.) Stativ, naročito za vatrena oružja, naznačen time, što se vreteno (j) za upravljanje po visini, koje je postavljeno u cevi (i) i u komori (h) glave (k) preuđešava ili pomoću mehanizma po zahtevu 1 i 2, ili pomoću obrtnog štapa po zahtevu 1 i 4.

